

Άτυπη αξιολόγηση μαθητών με Λίστες Ελέγχου Βασικών Δεξιοτήτων

Γιορμέζη, Α., Μαυρόγιαννη, Θ., Σεραφείμ, Ε.

Λίστες ελέγχου βασικών δεξιοτήτων

- Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση του κατάλληλου εξατομικευμένου και εξειδικευμένου εκπαιδευτικού προγράμματος πρέπει να βασίζεται στην αρχική αξιολόγηση του μαθητή προκειμένου να εντοπιστούν οι γνώσεις και οι δεξιότητες των μαθητών, οι δυνατότητες τους και οι αδυναμίες τους.
- Η γνώση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του μαθητή θα βοηθήσει τον εκπαιδευτικό όχι μόνο να κατανοήσει και να συνθέσει το μαθησιακό του προφίλ αλλά και να καθορίσει έγκαιρα και με σαφήνεια τους εκπαιδευτικούς στόχους προσαρμοσμένους στις ανάγκες του και να επιλέξει τις κατάλληλες μεθόδους και μέσα διδασκαλίας.

Λίστες ελέγχου βασικών δεξιοτήτων

- Λίστα ελέγχου γλωσσικών δεξιοτήτων
- Λίστα ελέγχου προφορικού λόγου πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης
- Λίστα βασικών σχολικών και ακαδημαϊκών δεξιοτήτων
- Λίστα ελέγχου γραπτού λόγου πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης
- Λίστα ελέγχου μαθηματικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης
- Λίστα ελέγχου δεξιοτήτων αυτονομίας
- Λίστα ελέγχου δεξιοτήτων προ επαγγελματικών δεξιοτήτων
- Λίστα ελέγχου κοινωνικών δεξιοτήτων

Οι λίστες βασίστηκαν στις βασικές αρχές και στη φιλοσοφία των παρακάτω:

1. Πλαίσιο Αναλυτικού Προγράμματος Ειδικής Αγωγής (ΠΑΠΕΑ)
2. Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών για το Νηπιαγωγείο (2003)
3. Αναθεωρημένο οδηγό Νηπιαγωγού (2014)
4. Συμπληρωματικό προς το ισχύον Πρόγραμμα Σπουδών για το Νηπιαγωγείο (2014)
5. Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών και Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών για μαθητές με ελαφριά και μέτρια νοητική καθυστέρηση
6. Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών και Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών για μαθητές με βαριά νοητική καθυστέρηση
7. Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών και Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών για μαθητές με αυτισμό
8. Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών Ενιαίου Ειδικού Επαγγελματικού Γυμνασίου-Λυκείου
9. Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Σπουδών και Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών Εργαστηρίων Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΕΕΚ)

Στοχοθεσία

- Να χαρτογραφήσουν το μαθησιακό προφίλ του μαθητή και να αποτελέσουν τη βάση για την εξατομικευμένη διδασκαλία (διαγνωστική αξιολόγηση)
- Να ελέγξουν την πρόοδο των μαθητών και τους εκπαιδευτικούς στόχους που έχουν επιτευχθεί κατά τη διάρκεια της εφαρμογής του ΕΠΕ (διαμορφωτική αξιολόγηση)
- Να αποτιμήσουν τα αποτελέσματα της εκπαιδευτικής διαδικασίας (τελική αξιολόγηση)
- Να αποτελέσουν πολύτιμο εργαλείο αποτύπωσης της μαθησιακής πορείας του μαθητή-χρήσιμο για τους εκπαιδευτικούς των επόμενων τάξεων και βαθμίδων

Χαρακτηριστικά

- Είναι προϊόν ομαδικής εργασίας που εκπονήθηκε σε διάστημα μηνών, μέσα από μια διαδικασία συνεχούς αναστοχασμού και διαφοροποίησης
- Αποτελεί φόρμα άτυπης εκπαιδευτικής αξιολόγησης
- Προσπάθεια δημιουργίας ενός εύχρηστου εργαλείου που θα συμπληρώνεται με ευκολία από τον εκπαιδευτικό
- Είναι λίστες ελέγχου Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
- Αναπτύσσονται σε θεματικές ενότητες ακολουθώντας τα Αναλυτικά Προγράμματα των σχολείων (ενδεικτικό περιεχόμενο γνωστικών αντικειμένων-ενδεικτικοί διδακτικοί στόχοι)

Χαρακτηριστικά (2)

- Ακολουθώντας τη φιλοσοφία του ΠΑΠΕΑ διαφοροποιούνται από τα ΑΠΣ και ΔΕΠΠΣ των σχολείων και δεν διατάσσονται κατά τάξεις, ηλικία ή βαθμίδες λόγω «των ατομικών και ενδοατομικών διαφορών, που παρατηρούνται έντονα στα άτομα με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, ακόμα και μεταξύ των ατόμων της ίδιας κατηγορίας και της ίδιας ηλικίας. Συνεπώς, θα ήταν παρακινδυνευμένο να διαταχθεί η ύλη κατά τάξεις ή βαθμίδες ή ηλικίες, όπως συμβαίνει με τα προγράμματα του κοινού σχολείου. Μια τέτοια διάταξη δεν θα ήταν σύμφωνη με την πραγματικότητα και θα ήταν αντίθετη με τις αρχές της ευελιξίας και της προσαρμοστικότητας»
- Αποτελούνται από ερωτήσεις διαβαθμισμένης δυσκολίας
- Η αξιολόγηση γίνεται σε τρίβαθμη κλίμακα: Ναι - Με βοήθεια (λεκτική νύξη, φυσική καθοδήγηση, εικονική προτροπή) - Δεν το έχει κατακτήσει ακόμη

Λίστα ελέγχου Γλωσσικών Δεξιοτήτων

- Αναπτύχθηκε σύμφωνα με το βασικό σκοπό του ΠΑΠΕΑ (1996) και των ΑΠΣ Ειδικής Αγωγής (2004) στη μαθησιακή περιοχή της «Γλώσσας», την ανάπτυξη δηλαδή της ικανότητας επικοινωνίας με τον προφορικό λόγο ή άλλες εναλλακτικές μορφές επικοινωνίας
- Οι γλωσσικές δεξιότητες αξιολογούνται στους άξονες που έχει καθορίσει το ΠΑΠΕΑ: ικανότητα ακρόασης, συμμετοχή σε διάλογο, δομή του λόγου, προαγωγή του προφορικού λόγου, βασικό λεξιλόγιο, εναλλακτικές μορφές επικοινωνίας
- Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στον τομέα της επικοινωνίας, διότι:
 - ✓ η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στο ΑΠΣ της Γενικής Αγωγής συνδέεται άμεσα με την επικοινωνία, δεδομένου ότι στηρίζεται στην επικοινωνιακή προσέγγιση
 - ✓ περιγράφεται και ως αυτόνομη θεματική ενότητα στα ΑΠΣ για μαθητές με αυτισμό και για μαθητές με βαριά νοητική καθυστέρηση που αποτελούν τη συντριπτική πλειοψηφία των φοιτούντων στα Ειδικά Σχολεία

Λίστα Ελέγχου Προφορικού Λόγου πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

- Η ολοκληρωμένη γλωσσική ανάπτυξη περιλαμβάνει τρεις τομείς: το φωνολογικό, το σημασιολογικό και το συντακτικό (Πόρποδας, 1985, 2001, 2007). Δεν υπάρχει ενδεδειγμένος έλεγχος του τομέα της φωνολογίας καθώς αποτελεί πεδίο του ειδικού λογοθεραπευτή
- Διαβαθμίζεται από την αυθόρμητη ομιλία, στον δομημένο προφορικό λόγο που υποδεικνύει υψηλό επίπεδο επικοινωνιακής δεξιότητας, όπως είναι π.χ. η κατανόηση και η χρήση εξωγλωσσικών και παραγλωσσικών στοιχείων
- Ο προφορικός λόγος αξιολογείται στους άξονες της κατανόησης, του λεξιλογίου και της παραγωγής

Λίστα ελέγχου βασικών σχολικών και ακαδημαϊκών δεξιοτήτων

- Ελέγχονται οι προαπαιτούμενες βασικές σχολικές και ακαδημαϊκές δεξιότητες που περιγράφονται στο ΠΑΠΕΑ, δηλαδή προανάγνωση, προγραφή και προμαθηματικές έννοιες
- Στα μαθηματικά, η λίστα προχωρά στη διερεύνηση των δεξιοτήτων των μαθητών, γύρω από τους αριθμούς, καθώς συχνά οι γνώσεις είναι μηχανικές και επιφανειακές
- Η προσαρμογή στη ρουτίνα του σχολείου, η ακολουθία των οπτικών οδηγιών, η χρήση του εξατομικευμένου ημερήσιου προγράμματος και συστήματος εργασίας έχουν πρωταρχικό ρόλο στην εκπαίδευση των μαθητών με αυτισμό και ως εκ τούτου συμπεριλαμβάνονται στη λίστα ελέγχου

Λίστα ελέγχου γραπτού λόγου πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

- Αναπτύσσεται σύμφωνα με τον βασικό σκοπό των ΑΠΣ ως προς την διδασκαλία του γραπτού λόγου, την ανάπτυξη δηλαδή της ικανότητας του παιδιού να επικοινωνεί γραπτά με ακρίβεια και αποτελεσματικότητα, χρησιμοποιώντας τη μορφή και το ύφος που αρμόζει σε κάθε περίπτωση επικοινωνίας
- Ξεκινά ωστόσο από τον έλεγχο βασικών γραφοκινητικών δεξιοτήτων και προχωρά έως την δυνατότητα επικοινωνίας με τον γραπτό λόγο με ακρίβεια και σαφήνεια, ανάλογα με την επικοινωνιακή περίπτωση. Ελέγχεται η γνώση της δομής και της λειτουργίας της γλώσσας στην επικοινωνία σε επίπεδο κειμένου, πρότασης και λέξης
- Ο γραπτός λόγος αξιολογείται στους άξονες της γραφής, της αντιγραφής, της δομής, του περιεχομένου και της γραμματικής. Στη συνέχεια ελέγχεται η δεξιότητα της αποκωδικοποίησης και της κατανόησης

Λίστα ελέγχου μαθηματικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

- Σύμφωνα με τα ΑΠΣ τις Ειδικής Αγωγής ελέγχεται η κατανόηση και η απόκτηση βασικών μαθηματικών γνώσεων και δεξιοτήτων που θα αποτελέσουν τη βάση για την περαιτέρω μαθησιακή εξέλιξη του μαθητή.
- Η μαθηματική δεξιότητα αξιολογείται στους γνωστικούς άξονες:
 - ✓ των βασικών μαθηματικών εννοιών (χώρου, χρόνου, μικρότερο, μεγαλύτερο, χρήματα, έννοια ποσοστού και κλάσματος)
 - ✓ των αριθμών (αναγνώριση, απαγγελία και γραφή)
 - ✓ των αλγορίθμων
 - ✓ της επίλυσης πρακτικών προβλημάτων (έμφαση στις στρατηγικές επίλυσης προβλημάτων)
 - ✓ των γεωμετρικών σχημάτων (αναγνώριση, απαγγελία και γραφή)
 - ✓ των μονάδων μέτρησης μεγεθών

Λίστα ελέγχου αυτονομίας

- Ο βασικός σκοπός της διδασκαλίας της αυτόνομης διαβίωσης είναι:
 - ✓ η καλλιέργεια δεξιοτήτων ώστε να κατακτηθεί το ανώτερο δυνατό επίπεδο αυτονομίας
- Ελέγχεται η κατάκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων στους εξής επιμέρους άξονες:
 - ❖ Προσωπική υγιεινή και φροντίδα (ντύσιμο, προσωπική υγιεινή, σίτιση)
 - ❖ Συμπεριφορά (υπευθυνότητα, ευπρέπεια)
 - ❖ Ασφαλή διαβίωση στο σπίτι
 - ❖ Ασφαλή μετακίνηση
 - ❖ Αγορά
 - ❖ Τηλεφωνική επικοινωνία
 - ❖ Ταυτότητα
 - ❖ Διαχείριση χρόνου

Λίστα ελέγχου προεπαγγελματικών δεξιοτήτων

- Τα προεπαγγελματικά μαθήματα προετοιμάζουν το παιδί για επαγγελματική απασχόληση, δημιουργώντας τις προϋποθέσεις για μελλοντική εργασία.
- Οι προϋποθέσεις αυτές αποτελούν συγχρόνως τους ειδικούς στόχους των προεπαγγελματικών προγραμμάτων
- Ελέγχονται βασικές δεξιότητες:
 - ❖ Υγιεινής -Υγείας απαραίτητων στον επαγγελματικό χώρο
 - ❖ Επικοινωνίας
 - ❖ Προεπαγγελματικής και επαγγελματικής ετοιμότητας

Λίστα ελέγχου κοινωνικών δεξιοτήτων

- Ελέγχονται δεξιότητες όπως:
 - ❖ Μη λεκτική κοινωνική αλληλεπίδραση
 - ❖ Παιχνίδι και κοινωνική αλληλεπίδραση
 - ❖ Οργάνωση συμπεριφοράς
 - ❖ Δεξιότητες ομάδας
 - ❖ Κοινωνικοσυναισθηματικές δεξιότητες
 - ❖ Δεξιότητες προσαρμογής
 - ❖ Σεξουαλική διαπαιδαγώγηση